

Mest midler til friluftsliv i Hordaland

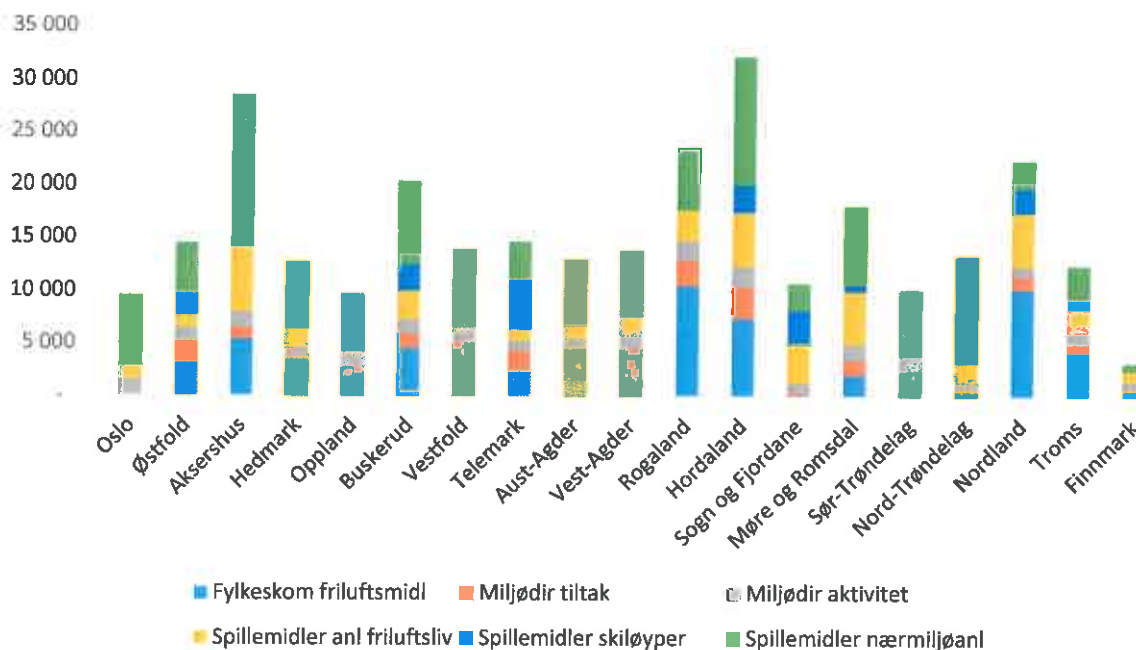
Fylkeskommunene disponerte nær 300 millioner til friluftslivsformål i Friluftslivets år 2015. Hordaland fylkeskommune hadde mest med 32 millioner, fulgt av Akershus med 29, Rogaland med 24 og Nordland med 22. Det går fram av statistikk som Friluftsrådernes Landsforbund har innhenta om fylkeskommunenes egne midler til friluftsliv, Miljødirektoratets midler til tilretteleggingstiltak og aktivitetstiltak og spillemidler til anlegg for friluftsliv, til skiløyper og nærmiljøanlegg.

Totalt hadde fylkeskommunene 296 millioner til ulike friluftslivstiltak i 2015. Største bidraget var fra spillemidlene med 184 millioner, men da er alle tilskuddene til nærmiljøanlegg tatt med og sjøl om alle er utendørsanlegg er nok mange av disse mer tradisjonelle idrettsanlegg som balløkker. Til ordinære anlegg for friluftsliv blei det tildelt 45 millioner som utgjør 4% av de totale midlene til anlegg for fysisk aktivitet. Skiløyper er blant de mange anleggstypene som kommer både friluftsliv og idrett til gode, og her blei det brukt 33 millioner på landsbasis.

Fylkeskommunene bevilga sjøl 64 millioner til friluftslivsformål, De statlige friluftslivsmidlene via miljødirektoratet utgjorde 48 millioner fordelt med 25 millioner til tilretteleggingstiltak i sikra friluftsområder og 23 millioner til aktivitetstiltak.

Hordaland har mest midler til friluftsliv fordi fylkeskommunen er blant de som bevilger mest til friluftsliv, utnytter statlige tilskuddsordninger godt og prioriterer anlegg for friluftsliv ved fordeling av spillemidler.

Fylkeskommunale midler, statlige midler (Miljødirektoratet) og spillemidler til friluftslivsformål 2015 fordelt på fylker.
Basert på informasjon fra fylkeskommunene, Miljødirektoratet og Kulturdepartementet

Friluftsliv-Info gis ut av Friluftsrådernes Landsforbund (FL), med daglig leder, Morten Dåsnes, som ansvarlig. Friluftsliv-Info kommer ut uregelmessig og inneholder stoff om friluftslivsforvaltning og -politikk.

Friluftsrådernes Landsforbund, FL
Eyvind Lyches vei 23 B, 1338 SANDVIKA, tlf 6781 5180,
nettside; /www.friluftsrad.no, E-post: post@friluftsrad.no

Oversikten viser store forskjeller mellom fylkeskommunene. Det illustrerer at fylkeskommunene har betydelig handlingsrom i friluftslivsarbeidet – både politisk og administrativt. Noen fylkeskommuner har en aktiv og strategisk friluftslivspolitik der friluftsliv brukes aktivt i fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler. Det gjelder særlig i folkehelsearbeidet, men friluftsliv er også viktig for kultur og identitet, utvikling av reiselivstilbud, for oppvekstvilkår og trivsel. Handlingsrommet gjelder opplagt fylkeskommunenes egne bevilgninger til friluftsliv, jf også egen sak „sju flere fylkesmillioner i Friluftslivets år“. Både friluftslivsmidlene fra Miljødirektoratet og spillemidlene er søknadsbaserte tilskuddsordninger. Fylkeskommunenes arbeid med å informere og tilrettelegge for søknader fra kommuner, friluftsråd og frivillige organisasjoner har stor betydning for antall søknader og hvor mye statlige tilskuddsmidler en derved skaffer til eget fylke. Sammenlikna med de aller fleste andre formål er tilrettelegging og stimulering til friluftsliv rimelige tiltak. Friluftsliv er en sektor hvor det gjennom politisk prioritering koster lite å gjøre en stor forskjell for mange mennesker.

I tillegg til midlene vist i oversikten fins en rekke andre tilskuddsmidler til friluftsliv. Miljødirektoratet fordelte ca 34 mill til Friluftslivets år og aktivitetstiltak i regi av Norsk friluftsliv, Friluftsrådernes Landsforbund og andre nasjonale organisasjoner. Det er også en egen søknadsbasert tilskuddsordning til sikring (kjøp og varige bruksavtaler) som var på ca 24 mill i 2015, midler til friluftslivaktivitet for innvandrere (5 mill) støtte til Skjærgårdsparken (22 mill) og det gis driftsstøtte til nasjonale friluftslivsorganisasjoner, FNF og friluftsråd. For spillemidlene er det en egen tilskuddspost til „anlegg for friluftsliv i fjellet og ved kysten“ (15 mill i 2015) og til „friluftstiltak for barn og ungdom“ (20 mill i 2015). Landbruks- og matdepartementet har tilskuddsordning for tiltak i kulturlandskapet der grunneier kan få støtte til etablering av stier og andre ferdselsårer. Samferdselsmyndighetenes midler til gang- og sykkelveier er også viktige for friluftsliv. Både Gjensidigestiftelsen (bl.a. gjennom Turskiltprosjektet) og Sparebankstiftelsen DNB gir betydelige midler til friluftsliv. Sist, men ikke minst, må kommunenes egen friluftsinnsats og bevilgninger framheves.

	Fylkeskom friluftsmidl	Miljødir tiltak	Miljødir aktivitet	Spillemidler anl friluftsliv	Spillemidler skiløyper	Spillemidler nærmiljøanl	Sum
Oslo		-	1 540	1 300	238	6 378	9 456
Østfold	3 244	1 940	1 270	1 150	2 076	4 800	14 480
Akershus	5 365	1 130	1 530	6 156	3 390	10 958	28 529
Hedmark	3 340	200	1 010	1 861	1 269	5 004	12 684
Oppland	1 987	760	1 130	329	1 937	3 451	9 594
Buskerud	4 529	1 350	1 310	2 771	2 472	7 891	20 323
Vestfold	3 061	2 050	990	455	-	7 292	13 848
Telemark	2 408	1 870	950	1 070	4 646	3 685	14 629
Aust-Agder	1 652	2 880	920	1 253	154	6 091	12 950
Vest-Agder	1 688	2 810	1 230	1 856	1 029	5 183	13 796
Rogaland	10 488	2 420	1 800	2 951	-	5 883	23 542
Hordaland	7 383	3 000	1 930	5 111	2 577	12 182	32 183
Sogn og Fjordane		370	900	3 637	3 235	2 576	10 718
Møre og Romsdal	1 982	1 420	1 480	5 041	763	7 271	17 957
Sør-Trøndelag	1 708	720	1 280	191	919	5 196	10 014
Nord-Trøndelag	328	200	900	1 824	5 056	4 980	13 288
Nordland	10 189	1 200	900	5 114	2 318	2 632	22 353
Troms	4 273	750	1 080	2 149	867	3 320	12 439
Finnmark	620	-	850	1 039	-	720	3 229
Sum	64 245	25 070	23 000	45 258	32 946	105 493	296 012

Tabellen viser fylkeskommunenes midler til friluftsliv og Spillemidler og Friluftsmidler fra Miljødirektoratet fordelt på fylkeskommuner. Tallene er basert på informasjon fra fylkeskommunene, Miljødirektoratet og Kulturdepartementet.

Sju flere fylkesmillioner i Friluftslivets År

Fylkeskommunene styrka friluftsarbeidet med 7 millioner ekstra i Friluftslivets år viser tall FL har innhenta. De samla tilskuddsmidlene til friluftslivsformål økte fra 57,6 millioner i 2014 til 64,2 millioner i 2015. Størst økning hadde Nordland og Bukerud fylkeskommuner med 1,9 millioner, mens Troms økte med 1,3 millioner. Oppland, Telemark, Aust-Agder, Hordaland, Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag rapporterer at de markerte Friluftslivets år med reduksjon i tilskuddsmidlene til friluftsliv.

Rogaland er fortsatt det fylket som bevilger mest til friluftslivsformål med 10,5 mill, men Nordland følger nå hakk i hel med 102, mill, mens Hordaland tross nedgang er på tredje plass med 7,4 mill. I forhold til antall innbyggere er det

imidlertid Nordland som bevilger desidert mest midler med 42,10 kr per innbygger, mens også Troms med 26,05 og Rogaland med 22,31 bevilger mer enn 20 kr per innbygger.

Det er fortsatt store forskjeller mellom fylkeskommunene, og bl.a. Trøndelagsfylkene har små bevilgninger til friluftslivsformål. Disse tallene er imidlertid bare én del av friluftslivssatsingen i fylkene. Prioritering av spillemidler til friluftsliv og utnytting av statlige friluftsmidler er også viktig. I tillegg er det i enkelte fylker særlige ordninger som Finnmarkseiendommens „grønne midler“ i Finnmark. Siden Oslo er både fylkeskommune og kommune og ikke har eget fylkesbudsjett, har vi ikke tatt med Oslo i oversikten.

Fylkeskommune	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Per innb. 2015
Østfold	600	1.075				2.470	1.850	1.930	2.630	3.244	11,19
Akershus	2.045	2.408	3 273	2.880	3.840	3.515	3.870	4.900	4.864	5.365	9,02
Hedmark	144	630	663	1.440	610	1.330	1.548	1.890	2.170	3.340	17,13
Oppland	150	639	115		500	500	500	3.247	2.325	1.987	10,51
Buskerud	499	496	396	2.251	550	1.415	1.522	2.075	2.679	4.529	16,29
Vestfold	1.979	2.226	2 123	1.804	2.339	1.904	1.910	1.436	2.503	3.061	1249
Telemark	100	256	240	114	1.225	125	2.821	2.833	2.744	2.408	14,00
Aust-Agder	471	455	590	677	690	698	673	1.473	2.488	1.652	14,24
Vest-Agder	2.100	1.600	1 650	1.121	1.140	1.711	6.301	1.699	1.199	1.688	9,22
Rogaland	7.078	7.866	7 841	9.065	7.351	10.204	11.061	9.971	9.865	10.488	22,31
Hordaland	2.293	2.260	2 260	2.460	5.580	7.422	5.812	6.873	8.210	7.383	14,31
Sogn og Fjordane	380	570	433	965	955		750	1.770	-	-	-
Møre og Romsdal	1.366	1.553	1 351	1.421	1.016	2.092	2.325	3.034	2.084	1.982	7,48
Sør-Trøndelag	620	344	590	450	472	744	1.226	912	1.880	1.708	5,46
Nord-Trøndelag	259	267	275	285	283	291	355	282	319	328	2,41
Nordland	3.464	3.789	4 305	6.004	6.872	6.360	8.086	9.917	8.266	10.189	42,10
Troms	207	210	510	1.000	1.350	3.000	3.248	2.772	2.938	4.273	26,05
Finnmark	145	-	147		67	331	120	440	410	620	8,16
Sum	23. 755	26.644	26.762	31.936	34.840	44.112	53.978	57.454	57.574	64.245	

Tabellen viser fylkeskommunenes bevilgninger til friluftslivsformål 2006-2015, dvs fylkeskommunens egne tilskuddsmidler til friluftstiltak (ikke spillemidler og statlige friluftsmidler som fylkeskommunen videreforder). Tallene er basert på fylkeskommunenes egne rapporteringer til FL. Sogn og Fjordane fylkeskommune har ikke besvart henvendelsene. Oslo kommune er ikke med i oversikten.

Landskonferanse friluftsliv

Stavanger 6.-8. juni.
Påmeldingsfrist 10. april
Informasjon og påmelding
www.friluftsrad.no eller

Gode sommerminner for flere barn - Sparebankstiftelsen DNB støtter Friluftsskolen

Det blir gode sommerminner for 2-3 tusen nye barn når Sparebankstiftelsen DNB viderefører sitt engasjement og gir 3 millioner i oppstartsstøtte og utstyrspakker til 100 nye Friluftsskoler. I fjor deltok 2.600 barn på de

102 Friluftsskolene rundt i landet. I år planlegges det 160 Friluftsskoler.

Lærere må lære å lære ute

Friluftsmeldinga foreslår som nasjonalt mål: «Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge». Samtidig sender Kunnskapsdepartementet på høring forslag til forskrift om rammeplan for femårig grunnskolelærerutdanning.

FL er helt enig i at naturen i større grad må tas i bruk som læringsarena for at skolen skal møte dagens og morgendagens utfordringer. Det vil gi bedre læring fordi læringen blir mer

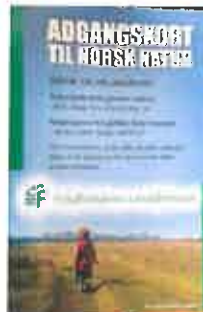
virkelighetsnær, flere sanser tas i bruk, og læringen blir mer konkret og variert. Samtidig integreres fysisk aktivitet, elevene får naturopplevelser og det sosiale miljøet styrkes.

Bruk av «det utvida klasserommet» krever imidlertid særskilt kompetanse hos lærerne om læringsutbyttet skal bli godt. FL foreslår derfor flere tillegg til forskriften om lærerutdanning for å sikre at nyutdanna lærere får den nødvendige kompetansen. Les hele vår høringsuttalelse på www.friluftsrad.no

Adgangskortet til alle utestedene

Morsom og kortfatta informasjon om allemannsretten med dine rettigheter og hensyn finner du her: <http://www.friluftsrad.no/4298.72.Allemannsretten.html>
Nå minner vi spesielt om at det er båndtvang fra 1. april.

Vi ønsker også innvandrere velkommen i norsk natur med faktakort om allemannsretten på flere språk!

Medlemmer i FL:

Oslo og Omland Friluftsråd, Valdres Friluftsråd, Grenland Friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Midt-Agder Friluftsråd, Friluftsrådet for Lindesnesregionen, Lister friluftsråd, Dalane Friluftsråd, Jæren Friluftsråd, Ryfylke Friluftsråd, Friluftsrådet Vest, Bergen og Omland Friluftsråd, Sunnmøre Friluftsråd, Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal, Trondheimsregionens Friluftsråd, Helgeland Friluftsråd, Polarsirkelen Friluftsråd, Salten Friluftsråd, Lofoten Friluftsråd, Vesterålen Friluftsråd, Ofoten Friluftsråd, Midt-Troms Friluftsråd, Ishavskysten Friluftsråd, Nord-Troms Friluftsråd, Finnmark Friluftsråd